

BORGARTING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 30.08.2018

Saksnr.: 17-170785AST-BORG/03

Dommere:

Lagdommer

Lagdommer

Ekstraordinær lagdommer

Kristel Heyerdahl

Jørgen F. Brunsvig

Steingrim Bull

Begjærende part	Spesialenheten for politisaker	Ass sjef for Spesialenheten Guro Glærum Kleppe
Begjærende part	Gjermund Erik Cappelen	Advokat Kaja de Vibe Malling Advokat Benedict de Vibe
Begjærende part	Oslo statsadvokatembeter	
Motpart	Eirik Jensen	Advokat John Christian Elden Advokat Thomas Randby Advokat Sidsel Magdalena Jaqueline Katralen

Under ankeforhandlingen i sak 17-170785AST-BORG/03 har Spesialenheten har begjært at deler av Jensens frie forklaring holdes for lukkede dører.

Spørsmålet er behandlet for lukkede dører på ankeforhandlingens andre dag. Det vises til rettsboken.

Advokat Elden redegjorde blant annet for typer opplysninger som ville bli omtalt i Jensens forklaring. Han viste til at det er viktig for Jensen at han kan forklare seg i sammenheng. Kontakten med informanter/kilder vil være et sentralt tema. Det vil uansett være slike at bare kontakter de siste to årene før pågripelsen kan inneholde sensitive opplysninger.

Jensen understreket at det var viktig for ham å forklare seg i sammenheng.

Advokat Elden ba om at Jensens forklaring i sin helhet skulle gå for åpne dører, subsidiært at det bare ble besluttet lukkede dører for deler av forklaringen.

Spesialenheten v/ Kleppe begjærte lukkede dører for deler av Jensens forklaring i medhold av domstolloven § 125 første ledd bokstav b og c. Hun redegjorde blant annet generelt for særlige forhold som gir grunn til frykt for at Jensen, Cappelen og hans familie, andre kriminelle eller polititjenestemenn kan bli utsatt for represalier, eller som kunne vanskeliggjøre opplysningen av saken. Hun ga enkelte eksempler i denne forbindelse.

Kleppe gjorde gjeldende at opplysninger om navn på informanter, navn på personer som informanter har gitt opplysninger om, opplysninger om konkrete hendelser eller andre opplysninger som er egnet til å identifisere de samme personene, må gis for lukkede dører og under pålegg om taushetsplikt for de tilstedeværende.

Kleppe gjorde videre gjeldende at pressen ikke burde gis tillatelse til å være til stede. Referatforbud og taushetsplikt anses ikke for å være tilstrekkelig sett hen til opplysningenes karakter og de alvorlige konsekvensene det kan få dersom opplysningene spres. Hun opplyste at det dreier seg om opplysninger hvor tilgangen er strengt begrenset innad i politiet.

Advokatene de Vibe Malling og de Vibe sluttet seg til Spesialenhetens begjæring og begrunnelse. Det ble videre gjort gjeldende at det er uten betydning om opplysningene om informantarbeid er korrekte, eller ikke.

Førstestatsadvokat Alfheim sluttet seg til Spesialenhetens begjæring.

Pressens representanter, Inge D. Hansen og Olav Rønneberg, redegjorde for pressens syn. De ba om at hele forklaringen til Jensen blir gitt for åpne dører. Hansen viste til at det

var allment kjent at Cappelen hadde vært informant. Hensynet til ham tilsa ikke lukkede dører. Hansen ba om at pressen fikk være til stede under hele forklaringen til Jensen, subsidiært med begrenset referatforbud, atter subsidiært med totalt referatforbud for det som ble behandlet for lukkede dører. Rønneberg viste til pressens kontrollfunksjon. Videre ble vist til at offentligheten vil få et skjevt inntrykk av Jensens forsvar dersom deler av forklaringen går for lukkede dører. Pressen vil respektere eventuelle pålegg om taushetsplikt.

Lagmannsretten er kommet til at dørene skal lukkes under deler av Eirik Jensens forklaring.

Offentlighet ved rettsmøter er et grunnleggende prinsipp, jf. domstolloven § 124 og EMK artikkel 6 nr. 1. Unntak kan imidlertid gjøres etter domstolloven § 125 første ledd blant annet når hensynet til privatlivets fred eller til ærbarhet krever det, jf. bokstav b, eller når særlige forhold gir grunn til frykt for at offentlighet vil vanskeliggjøre sakens opplysning og lukkede dører derfor er påkrevd, jf. bokstav c.

Lagmannsretten legger til grunn at bokstav b blant annet omfatter beskyttelse av liv og helse, herunder risiko for alvorlige trusler eller vold.

Hensynet til offentlighet ved behandlingen av straffesaker veier tungt. Dette gjelder selv om gjennomføring av forklaringer for åpne dører kan oppleves som belastende for tiltalte og vitner. Hensynene som tilsier lukking, må etter loven «kreve» avgjørelse om lukkede dører. Hvis disse hensynene i stedet effektivt kan tilgodeses gjennom kjennelse om helt eller delvis referatforbud eller pålegg om anonymisering etter domstolloven § 129, skal dørene som utgangspunkt ikke stenges, jf. Bøhn: Domstolloven – kommentarutgave note 3 til § 125.

Lagmannsretten finner ikke grunn til å fravike Spesialenhetens vurdering av at det foreligger særlige forhold som gir grunn til frykt for at de tiltalte og andre risikerer forfølgelse eller represalier hvis innholdet av enkelte deler av forklaringen til Jensen blir kjent for andre. Etter det opplyste vil Eirik Jensen i sin frie forklaring komme inn på hvem som har vært informanter for politiet, innholdet av informantopplysninger mv.

Jensen skal forklare seg om sitt arbeid med etterretning rettet mot alvorlig narkotika- og gjengkriminalitet. Det må antas å være risiko for at enkelte straffedømte i slike miljøer kan reagere sterkt overfor informanter f. eks. dersom de får den oppfatningen at informantopplysningene har hatt betydning for domfellelsen. Ved vurderingen etter domstolloven § 125 i saken her, legges til grunn at det foreligger konkret og reell risiko for alvorlige krenkelser dersom opplysninger om innholdet av informantvirksomheten blir kjent for allmennheten. Risiko for krenkelser foreligger selv om det er mange år siden informantopplysningene ble gitt. Det samme gjelder dersom forklaringen blir oppfattet som bekreftelse på tidligere rykter om informantopplysninger.

Lagmannsretten viser til at risikoen for alvorlige krenkelser gjelder både opplysninger om identiteten til informanter og identiteten til personer som informanter har knyttet til alvorlige lovbrudd. Det samme gjelder konkrete opplysninger som informanter har gitt om bestemte personer eller hendelser, og som alene eller sammenholdt med andre kjente opplysninger kan være egnet til å avdekke informanternes identitet.

Ved vurderingen av om forklaringen helt eller delvis skal skje for lukkede dører, må det i dette tilfellet også tas hensyn til tiltaltes rett til å gi en sammenhengende, fri forklaring. Informantvirksomheten vil etter det opplyste stå sentralt i Jensens forklaring. Redegjørelsen som retten har fått om rammene for saken, tilsier også at det er av betydning for opplysningen av saken at Jensen får forklare seg om informantvirksomheten.

Retten har nøye vurdert om pressen kan være til stede med referatforbud, jfr. domstoloven § 129. I utgangspunktet er det et betydelig antall journalister som følger saken. Det medfører en spredningsrisiko dersom opplysningene blir spredt til så mange. Dette gjelder selv om det sentrale vurderingstemaet ikke primært er frykt for at pressen vil bryte et slikt referatforbud. Omfattende kunnskap om opplysninger som det er forbudt å referere, eller som er undergitt taushetsplikt, kan imidlertid ubevisst bli videreformidlet over tid, f. eks. ved en sammenblanding med annen informasjon. På bakgrunn av trusselbildet som Spesialenheten har redegjort for, anses det ikke tilrådelig at pressen er til stede når det gis forklaring om de konkrete navn og hendelser som skal eller kan bli behandlet for lukkede dører. Etter det opplyste er dette opplysninger som så få som mulig bør sitte med.

Det anses på denne bakgrunn i utgangspunktet påkrevd at enkelte deler av Jensens forklaring blir behandlet for lukkede dører, jf. domstoloven § 125 første ledd bokstav b. Referatforbud anses ikke å gi nødvendig beskyttelse.

Begjæringen om lukkede dører tas etter dette til følge.

Selv om Jensen innledningsvis skal gi en sammenhengende fri forklaring, legger lagmannsretten til grunn at beslutningen om lukkede dører for enkelte opplysninger er praktisk gjennomførbar ved at ovennevnte former for informantopplysninger blir samlet til enkelte sekvenser som kan gjennomføres i tilknytning til pauser i forhandlingene.

I medhold av domstoloven § 128 pålegges de tilstedeværende taushetsplikt om de opplysningene som forhandles for lukkede dører. Det vises til begrunnelsen for lukkede dører.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

1. De deler av Eirik Jensens forklaring som omhandler opplysninger
 - om identiteten til informanter
 - om identiteten til personer som informanter har knyttet til alvorlige lovbrudd eller
 - fra informanter om bestemte personer eller hendelser som alene, eller sammenholdt med andre kjente opplysninger kan være egnet til å avdekke identiteten til personer angitt i strekpunktene foran,holdes for lukkede dører.

2. De tilstedeværende pålegges taushetsplikt om opplysninger som omhandlet i punkt 1.

Kristel Heyerdahl

Jørgen F Brunsvig

Steingrim Bull

Dokument i samsvar med
undertegnet original:

Siw Gravdal (elektronisk signert)